

SIMFONIČNI KONCERT

skladb

L. M. ŠKERJANCA

*

V PONEDELJEK, DNE 12. JANUARJA 1942-XX
OB 18.15 URI V VELIKI UNIONSKI DVORANI

Izvajalci

Pianist ANTON TROST,
rektor Glasbene akademije

Orkester:

ORKESTRALNO DRUŠTVO GLASBENE
MATICE

ZVEZA GODBENIKOV

Dirigent:

DRAGO M. ŠIJANEC

Spored

1. Dramatična uvertura. 1941
Prvotna izvedba
2. Koncert za klavir in orkester. 1940
Andante semplice — Allegro con
fuoco
Larghetto
Vivace
Druga izvedba
3. III. Simfonija (v C-duru). 1941
Andante marziale
Adagio
Allegro con brio
Prvotna izvedba

Klavir: Blüthner

Simfonični koncert skladb L. M. Škerjanca ima namen prikazati skladateljevo tvornost zadnjih dveh let na področju orkestralne glasbe ter prinaša dvoje novitet: »Simfonijo« v C-duru in »Dramatično uverturo«. »Klavirski koncert« je bil že izvajan na simfoničnem koncertu Glasbene Matice 17. junija 1941.

Dramatična uvertura

je skladateljevo najnovejše orkestralno delo, nastalo v jeseni 1941. leta. Z dvema uverturama iz prejšnjih let (Lirična, 1928. in Slavnostna, 1932.) tvori trilogijo karakterističnih uvertur rahlo programske vsebine, v smislu naslovov. Formalno je »Dramatična uvertura« zgrajena po klasičnem zgledu tako zvanih francoskih uvertur: Adagio-Allegro-Adagio, le da skladba ne razpada v troje med seboj ločenih odstavkov, temveč prehajajo karakteristične menjave skoraj neopazno druga v drugo, izvzemši prehod iz prvega adagio v allegro, ki je nenaden in presenetljiv. Tematika vseh treh sestavnih tempov je enotna in podana v prvem domisleku že takoj pri pričetku skladbe: ponoven vzpon, ki brezuspešno pade nazaj v globine, iz katerih je vzrastel. Njemu kontrastira lirski misel, podprta s karakterističnim akordičnim sosledjem. Iz kombinacije vmesnih posrednih motivov vzkipi zanosita melodična linija, ki tvori osrčje skladbe. Osrednji dramatični allegro prinese nove kontraste ter preide slednjič v prej omenjeno melodijo, h kateri pristopajo ostale teme kot kontrapunkti. odnosno nadaljevanja. Po variacijah glavnih tematičnih misli nastopi široko zasnovana gradacija, tematično oslonjena na dotedanje motive, ki privede do zaključnega, svečanega viška.

Klavirski koncert v a-molu

datira iz jeseni 1940. leta. V trostavčni obliki se naslanja na klasično formo, katero je skušal skladatelj napolniti z novo vsebino in jo izraziti z adekvatnimi zvočnimi sredstvi. Uvod je klavirski solo pastoralnega značaja; prekine ga bučni vdor vsega orkestra, v katerem klavir počasi pridobiva na izrazitosti, počenši z ornamentalnimi domisleki, ki se slednjič zgostijo v široko razpredeno kadenco. Stavek konča z reminiscenco začetnega uvoda. Drugi stavek, Larghetto, je prav tako trodelen: začetni počasni in spevni tempo preide v živahni medstavek, kjer stopi klavir v ozadje. Ponovitev začetnega, variiranega odstavka, zaokroži obliko ter jo poenoti. Finale je živahen rondo, čigar osrednji del prinaša nov domislek ter vpelje v drugo kadenco, ki je še širša od prve, pa tudi virtuoznejša; v nji pa nastopajo tudi teme iz prvega stavka, s katerim je Finale na ta način povezan. To skupnost povdara po kadenci tudi končni vstop vsega orkestra s klavirjem, ki temelji na spevnem motivu iz prvega koncertovega stavka. V živahnem vrtincu se skladba konča.

Simfonija v C-duru

je po številu skladateljevo tretje delo te vrste (I. v A-duru, 1933. in II. v h-molu 1940.). Napisana je v klasičnem simfoničnem slogu kot orkestralna sonata in obsega tri stavke: Andante marziale, Adagio in Allegro con brio. Tematika prvega in tretjega stavka je med seboj sorodna, medtem ko pomeni vmesni Adagio liričen intermezzo simfonične razsežnosti. I. stavek temelji na dveh, med seboj kontrastujočih motivih: borbena fanfara trobil v smislu tempovega predpisa se izmenjava s spevno, zanosito in kvišku stremečo melodično linijo godal. Tej osnovni tematični dualistiki se pridružujejo vezni motivi kot izpopolnilo in tematična snov za simfonično gradnjo sonatne oblike.

Stavek se brez prestanka stopnjuje v ritmičnem, melodičnem, harmonskem in instrumentalnem pogledu, dokler tok skladbe ne doseže viška, raz katerega brž upade in zaključi v skoraj bolešno reminiscenco prvotne sveže misli. Drugi stavek je širok, iz več motivov zložen spev, čigar tema predstavlja razsežno tonsko lestvico navzdol, oprto na dvigajoče se akorde. Iz te antiteze črpa skladba svojo vedno obnavljajočo se silo, ki kulminira proti stavkovemu koncu, kateri slednjič izzveni z odlomki tematične variante. Zaključni Allegro con brio je v bistvu simfonična koračnica, katero prekinjata scherzozni in lirski vrivek, oba kot kontrast bučni in brezobzirno dosledni ritmiki osnovnega nastrojenja. Višek koračnice predstavlja variiranje figuriranega basa, nad katerim se pno akordični sklopi ostalih glasov. Zaključek poudarja temeljno značilnost koračnice ter konča v neizprosno ritmičnem zagonu.

